

PÁLYÁZAT! PÁLYÁZAT! PÁLYÁZAT!

Az 1977. évi múzeumi pályázat eredményeiről

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Hazafias Népfront által elindított ötéves pályázati rendszer második éve 1977-ben lezárult. Az eredményeket mérlegelve megállapíthatjuk: a pályázatok ismét sok értékes forrásanyaggal és tudományos értékű dolgozattal gazdagították a múzeumi gyűjteményt. Az újabb forduló során tizennyolc megyéből összesen 116 pályázat érkezett az országos döntő Bíráló Bizottságához, s ebből 29 dolgozatot fiatalok készítettek. (A felhívásra ennek csaknem kétszerese érkezett a megyékhez, ahonnan a helyi szakmai bírálókat után, a helyben is díjnyertes legjobb műveket továbbították a fővárosba, érvényesítve a pályázatok elbírálásának kétlépcsős rendszerét.)

A témák megválasztása. Annak ellenére, hogy ebben az évben is születtek tudományos igényű megírt munkák — ezért a Bíráló Bizottság a felhívásban megjelölt két második díj helyett négy második díjat is kiadhatott —, ennek az évnél a témaválasztása nem volt olyan változatos, mint az elmúlt évé. Az 1977. évi pályázati felhívás — csakúgy, mint az 1976-os — részletesen felsorolta mindazon témákat, amelyek kidolgozását és kutatását elsősorban ajánlotta. Úgy tetszik azonban; a pályázók nem vették eléggé figyelembe e témaajánlásokat. Legnagyobb számban — egyébként helyesen — az új és a legújabb kori történelem (26) és a helytörténeti témák (23) ragadták meg a pályázók érdeklődését. Ezek mögött messze elmaradtak — nemcsak számban, de színvonalban is — a termelőszövetkezetek történetével, az életmódkutatással, üzemtörténettel, az ifjúsági mozgalommal stb. foglalkozó írások. A napjainkban oly jelentős brigádmozgalom is mindössze egy pályázatban bukkan fel.

A pályázatok téma szerinti megoszlása. Új és legújabb kori történelem 26; helytörténet 23; életmód 14; gyár-, ipar-, üzemtörténet 13; életrajz 8; termelőszövetkezetek története 7; oktatás, iskolatörténet 7; ifjúsági mozgalmak 3; mezőgazdaság 2; kultúra 4; egyesület- és intézménytörténet 2; brigádmozgalom, bányatörténet, színház-történet, zene, egészségügy, közigazgatás, kereskedelem egyenként 1—1 db.

A díjkiosztó ünnepség elnöksége (Harmat Tamás felvételei)

A pályázatok terjedelme. Mivel a felhívás nem jelölte meg az alsó vagy a felső határt, a pályázatok terjedelme igen változatos. A legkevesebb 10 oldaltól kezdve vannak többszáz oldalt is tartalmazó dolgozatok és dokumentumgyűjtemények, közülük kétkötetesek is.

A pályamunkák megírásának módszere. A pályázatok többnyire figyelembe vették az általános publikációs szabályokat. Az írások végén minden esetben megtalálható a jegyzetapparátus és a felhasznált irodalom jegyzéke, s ha szóbeli információt is felhasznált a pályázat írója, úgy az adatközlők legfontosabb adatait is minden esetben feltünteti. A pályázatokhoz csatolt dokumentumgyűjtemények is pontos forrásmeghatározással készültek. Így a dolgozatok és a gyűjtemények adatai a továbbiakban pontos eligazításul szolgálnak az eredeti tárgyak és dokumentumok összegyűjtéséhez, érdekes ötleteket és felismeréseket adnak a gyűjtést végző múzeológus számára.

A Magyar Munkásmozgalmi Múzeum Adattára ilyen szempontból már feldolgozta az 1976-os évben bekerült pályázatokat, és a közeljövőben nagyarányú gyűjtés indul annak érdekében, hogy a történeti múzeológia számára értékes tárgyak, iratok, okmányok stb. előkerüljenek az ismeretlenségéből.

Az 1977. év díjazott pályázatai. Az 1977-es pályázatok közül kiemelkedik az az első helyen díjazott kétkötetes tanulmány és dokumentumgyűjtemény, amelyet a pécsi 508. számú Tarr Imre Szakmunkásképző Intézet Honismereti Szakköre készített. A Tarr Imre életét kutató és dokumentumokkal feltáró Pécs—Párizs—Huesca című pályamunka újabb, eddig még ismeretlen személyi adatokra bukkant a rokokók és az ismerősök visszaemlékezéseiben, s az általuk őrzött írásokban. Olyan életrajzi adatokat hoztak felszínre, amelyek Tarr Imre életrajzi monográfiájának elkövetkező megírásához nélkülözhetetlenek, ugyanúgy, mint a spanyol polgárháború és a franciaországi kommunista mozgalom történetének ismeretéhez, amelyeknek Tarr Imre aktív részese volt.

Kitűnő munka a mohácsi 502. számú Radnóti Miklós Ipari Szakmunkásképző Intézet Honismereti Szakköre által készített dolgozat is (*Hazánk iparoktatásának története*). A magyarországi tanonciskolák oktatási rendszerétől a jelenlegi szakmunkásképzésig eljutó dolgozat gazdag forrásanyagra támaszkodva, eddig még kevésbé feltárt területről nyújt új ismereteket. A pályázat alapja lehet egy későbbi, az iparoktatás történetét széles méretekben feldolgozó tanulmánynak. A dolgozat az ifjú-sági csoportos kategória második helyezettje lett.

A felnőtt kategória első díjasa Cseuz Imre. Az MKP kunszentmártoni szervezeteinek kiépülése és tevékenysége 1945—1948 között című dolgozata elsősorban levéltári anyagra támaszkodó feldolgozás, de megszólaltatja a mozgalom akkori résztvevőit is, s visszaemlékezéseik hitelességét alátámasztják a felkutatott irattári anyagok. A helyi események ismertetésén túl, egy szélesebb horizontú, országos méretű mozgalom körvonalait is kibontakoztatja. Így válik a helyi pártszervezet történetének egy korszaka az országos események fontos kiegészítő részévé.

Az elmúlt év egyik első díjasa Rácz István, folytatva a tavaly megkezdett kutatómunkáját, monográfiájának újabb fejezetével jelentkezett az idei pályázatra. A Pápa 1918—1919-es történetét feltáró gazdag tanulmány — amely ebben az évben második díjat kapott — ismét a pályázatok legjobbjai közé sorolható.

A felnőtt egyéni kategória második díját kapták még Molnár István: *Édesapám így látta* című életrajzi dolgozata; Németh Imre: *Az 1. számú Általános Iskola 1679—1974* című írása és Molnár Ambrus: *Szeghalom újjáéledése a török hódoltság után* című pályázata. Ugyancsak ennek a kategóriának harmadik díjasa: Sipos István: *Makói adatok az 1863 évi országos aszály történetéhez; Szakács Mihály: Az MKP megalakulása és tevékenységének első időszaka Komárom—Esztergom vármegyében és Vinkovich Dénes: A székesfehérvári Felsőváros helytörténeti vázlat* című írások.

Az elmúlt évhez hasonlóan ismét nagy feladat hárult a megyei múzeumokra. Azokban a megyékben születtek ugyanis a legjobb írások, ahol a múzeumok munkatársai maguk is részt vállaltak a munkában azzal, hogy konzultáltak a pályázókkal, segítették őket a témaválasztásban és értékes szakmai tanácsokkal látták el a hozzájuk fordulókat.

A megyei múzeumok között ebben az évben a salgótarjáni Munkásmozgalmi Múzeum munkatársai a Nógrád megyei Honismereti Gyűjtőtábor munkáját irányították. Figyelemre méltó, hogy az 1977. évben a legtöbb díjnyertes pályázat az itt készült munkákból került ki, íróik a tábor múzeumi gyűjtőmunkájában is részt vevő fiataljai voltak. A táborban készült 12 pályázatból *Seben András Csaba: A fogaskerekű vasút nyomában, Tavaszi Beatrix és Czene Csilla: Az 1917. november 25-i kis-*

terenyei nőgyűlés c. dolgozata az ifjúsági kategória két második helyezettje lett, Birtalan Agnes és Harangozó Judit: *Adatok, adalékok a KPM salgótarjáni kerületi bizottságának illegális tevékenységéhez* című, kiváló történész adottságokkal megírt pályázata harmadik díjat nyert. A Nógrád megyei díjazott pályázatokon kívül három pályázat jutalomban részesült.

Mindez csak aláhúzza azt a már ismert tényt, hogy a honismereti gyűjtőtáborok tudományos igényű tájékoztatása milyen nagy jelentőségű. A táborban a múzeumi munkába bekapcsolódó fiatalok közelebből is megismerkedhetnek a múzeumok belső életével, a tudományos alapokon folytatott gyűjtőmunkával, s megfelelő szakmai segítséggel és irányítással maguk is részesei lehetnek ennek a munkának.

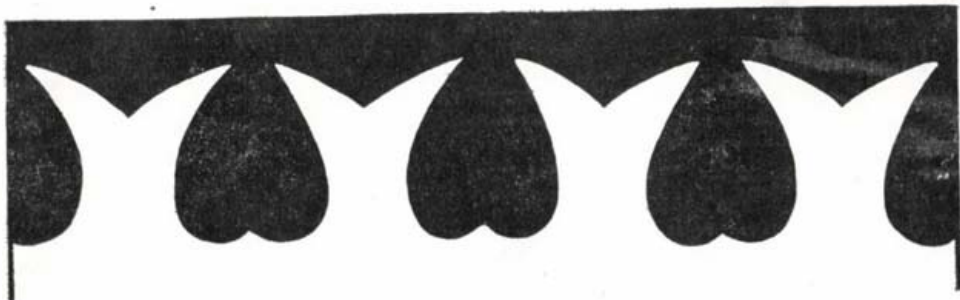
A salgótarjáni múzeum munkatársainak jó munkája mellett meg kell említenünk a Borsod, Békés, Csongrád, Győr, Vas, Szolnok megyék múzeológusai által nyújtott szakmai segítséget is. A megyék történész-muzeológusai és helytörténészei maguk is sokat tettek a pályázat sikeréért. A Baranya megyei példa után sorolhatjuk Békés megye egy második díját és két jutalmazott pályázatát; Borsod megye öt jutalmazottját és egy harmadik díjasát; Csongrád megye három jutalmazott és három harmadik díjas pályázatát; Fejér megye harmadik díjasát; Győr-Sopron két második díjasát és két jutalmazott pályázatát; Komárom megye jutalmazottját és harmadik díjas munkáját; Szolnok már említett első díjasa, *Cseuz Imre mellé* sorakozik egy harmadik díjas fiatal, *Dudás Valéria*, a második díjas *Molnár István* és egy jutalmazott; Vas megye két jutalmazott pályázata és Veszprémből a második díjas *Rác István* mellett egy jutalmazott dolgozat.

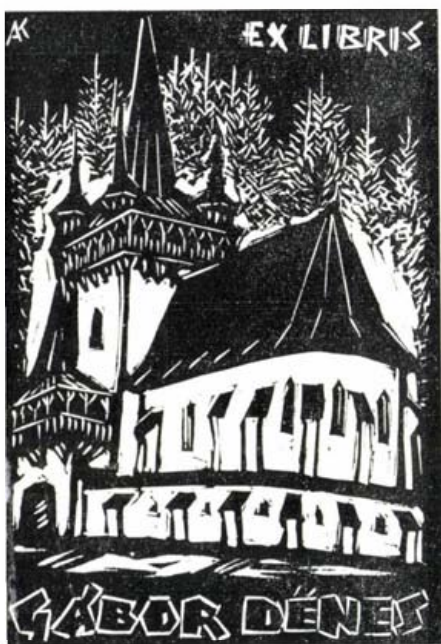
A megyei múzeumok munkatársainak munkáját ismeri el az a 47 díjazott és jutalmazott pályázat, amelyek az 1977. év legkiválóbb írásai.

Az 1978. évi pályázati felhívás még szélesebb méretekben kívánja terjeszteni a pályázati rendszert. A Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 60. évfordulója tiszteletére meghirdetett pályázat elsősorban 1919 emlékeinek felkutatására hívja fel a figyelmet. A felhívást kibocsátó intézményekhez ismét kapcsolódott a KISZ, s rajta kívül még számos más tömegszervezet. A jövőben nagyobb számú díj kiosztására nyílik lehetőség.

Nagy várakozással, s azzal a reménnyel tekintünk az 1980-as évvel záruló öt-éves pályázati rendszer következő éveire, hogy az öt éves szakasz tanulságait összegezve, az ország minden területét megmozgató és átfogó eredményeiről számolhatunk majd be, nevezetesen arról az örömdetes tényről, hogy a pályázati kiírás értékes alkotóerőket buzdított tevékenységre, s hogy a résztvevők munkája nyomán tovább gazdagodtak a múzeumi gyűjtemények és ismereteink hazánk történetéről.

Illés Ilona

A komáromi fazekasok céhkorsója.
(A komárnói Dunamenti Múzeum gyűjteményéből.)